

V Bruseli 12. júla 2022
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Rada
Predmet:	Situácia na trhu, najmä v nadväznosti na inváziu na Ukrajinu

Delegáciám v prílohe zasielame zhrnutie situácie na hlavných poľnohospodárskych trhoch EÚ, najmä v nadväznosti na inváziu na Ukrajinu, na účely rokovania ministrov na zasadnutí Rady (poľnohospodárstvo a rybnárstvo), ktoré sa uskutoční 18. júla 2022.

Predsedníctvo navrhuje, aby sa výmena názorov zamerala na tieto dve otázky s cieľom overiť súčasnú situáciu a vyhodnotiť ďalšie kroky:

1. Ako vnímajú členské štáty vyhliadky na tohtoročnú úrodu vzhľadom na krízu na Ukrajine s cieľom stabilizovať dodávky obilnín, aby sa uspokojil dopyt v rámci EÚ aj na celom svete?
2. Aké skúsenosti majú členské štáty s prípravou na vykonávanie výnimočnej pomoci na prispôsobenie pre výrobcov v odvetviach poľnohospodárstva alebo s inými opatreniami, ktoré sa prijali alebo sa majú prijať? Aké ďalšie opatrenia by členské štáty navrhli?

Situácia na poľnohospodárskom trhu

Úvod

1. V súvislosti s vojnou na Ukrajine je hospodárska situácia v odvetví poľnohospodárstva v súčasnosti veľmi zložitá.
2. Súčasná blokáda čiernomorských prístavov zo strany Ruska spôsobila pokles ukrajinského vývozu základných obilnín. Ceny na trhu zaznamenali rekordné výšky, hoci v posledných týždňoch došlo k určitému zmierneniu. Výrobcovia krmných zmesí, ako aj následní spracovatelia požadujú suroviny, ktoré sa ťažko získavajú z dôvodu obmedzených dodávok a vysokých cien. Významný je aj vplyv ruskej agresie na Ukrajinu na trhy s energiou a poľnohospodárskymi vstupmi. Rusko je hlavným vývozcom ropy a zemného plynu. Poľnohospodárstvo a jeho globálne dodávateľské reťazce sú vo všeobecnosti závislé od fosílnych palív (ropy a zemného plynu).
3. Vysoké ceny vstupov majú veľký vplyv na poľnohospodársku výrobu a nadväzujúcu výrobu. V tejto súvislosti sú najviac postihnuté energeticky najnáročnejšie odvetvia. Ďalšie odvetvia poľnohospodárskej výroby, najmä tie, ktoré majú vyššiu pridanú hodnotu, takisto čelia hospodárskym problémom v dôsledku rastúcich cien vstupov. Neočakáva sa, že by sa situácia v krátkodobom horizonte zlepšila. Z hľadiska potravinovej bezpečnosti by sa situácia mohla ukázať ako náročná, ak budú tieto trendy pretrvávať, ale potravinová bezpečnosť a dodávky potravín v EÚ v súčasnosti nie sú vzhľadom na odolnosť potravinových dodávateľských reťazcov EÚ ohrozené. Boli zriadené koridory solidarity EÚ a príslušné platformy na nadväzovanie kontaktov s cieľom pomôcť pri vývoze komodít z Ukrajiny.

Situácia v hlavných odvetviach

4. Pokiaľ ide o konkrétne poľnohospodárske trhy EÚ, suché a horúce počasie vytvára značný tlak na niektoré plodiny pestované na ornej pôde. V súčasnosti sa očakáva, že produkcia **obilnín** bude o 2,5 % nižšia ako v roku 2021. Očakáva sa, že výnosy slnečnice budú obzvlášť dobré, čo povedie k ročnému nárastu produkcie o 6,9 %, ktorá dosiahne novú rekordnú hodnotu 11 miliónov ton. Očakáva sa, že produkcia cukru sa zníži o 5 % ročne, ale zostane v súlade s päťročným priemerom a zásoby sú na dostatočnej úrovni. Očakáva sa, že využívanie plodín pestovaných na ornej pôde na výrobu biopalív bude stabilné, keďže oživenie dopytu po palive po pandémie bolo obmedzené vysokými cenami.
5. V dôsledku vysokých cien a dočasnej výnimky umožňujúcej sejbu plodín na pôde ležiacej úhorom sa plochy **olejnín** v EÚ na úrode 2022/23 výrazne zvýšili (7,5 % medziročne). Zvýšila sa najmä výsadba slnečnice v dôsledku nízkych požiadaviek na vodu a hnojenie. Produkcia olejnín v EÚ sa odhaduje na 32,1 milióna t (+ 7,8 %/päťročný priemer) vrátane rekordných 11,1 milióna ton slnečnicového osiva, čo umožňuje kompenzovať stratu dodávok z Ukrajiny.
6. Očakáva sa, že hospodársky rok EÚ 2022/23, pokiaľ ide o **cukor**, sa začne počiatočnými zásobami v objeme 1,9 milióna ton (+ 58 % oproti minulému roku). Produkcia sa odhaduje na 15,8 milióna ton, čo zodpovedá päťročnému priemeru, pričom sa očakáva, že spotreba zostane stabilná.
7. Zvýšenie výroby **olivového oleja** v EÚ v období 2021/22 o 11 % bolo podporené vyšším obsahom oleja v olivách. Nadpriemerné výrobné ceny olivového oleja v EÚ sa pravdepodobne zachovajú v dôsledku pretrvávajúcich vysokých vstupných a prepravných nákladov a vysokých cien iných olejov a tukov. Predpokladá sa, že vývoz z EÚ klesne v porovnaní s rekordnou úrovňou v minulom roku, pričom sa očakáva určité oživenie spotreby v EÚ. Konečné zásoby by mohli byť nižšie, než sa očakávalo, a v období 2022/23 by sa mohli posunúť smerom k pravdepodobne podpriemernej produkcii EÚ.

8. Napriek poklesu výroby **vína** v EÚ a jeho dovozu do EÚ v období 2021/22 sa očakáva zvýšenie spotreby o 5 %, t. j. až o 23 l, na obyvateľa v dôsledku nižšieho vývozu a zníženého využívania výroby vína na „iné použitie“ (destilácia, ocot, brandy). Spotrebitelia pri nákupe čoraz viac venujú pozornosť pôvodu vína, po ktorom nasleduje chuť a značka.
9. Spotreba **čerstvých broskýň a nektáriniek** v EÚ na obyvateľa v roku 2022 sa má napriek nižšej kúpnej sile zvýšiť na 6,1 kg (stále pod dlhodobým priemerom). Mohlo by sa tak stať vďaka vyššej produkcii, dobrému počasiu a návratu cestovného ruchu.
10. Po veľmi dobrej sezóne v roku 2021 s vysokou produkciou, dobrou spotrebou, vysokou kvalitou a nízkymi zásobami sa očakáva, že produkcia **rajčiakov** v EÚ sa v roku 2022 zníži o 9 % na 16,5 milióna ton. Predpokladá sa, že produkcia na spracovanie klesne o 14 % a produkcia na spotrebu v čerstvom stave o 3 % medziročne. Nižšia produkcia je spôsobená suchom, nižším očakávaným dopytom, prechodom na alternatívne plodiny, ziskovejšími plodinami a nižšou výsadbou v skleníkoch v dôsledku veľmi vysokých nákladov na energiu.
11. Ceny **mlieka a mliečnych výrobkov** v EÚ sú na rekordných úrovniach. Zatiaľ čo ceny sušeného odstredeného mlieka a sušeného plnotučného mlieka v EÚ zostávajú relatívne stabilné (ale vysoké) a ceny srvátky vykazujú určitý pokles, iné naďalej rastú. Tento vývoj podporuje ceny surového mlieka v EÚ na rekordných úrovniach. Napriek tomu sú marže poľnohospodárskych podnikov naďalej obmedzené z dôvodu vysokých vstupných nákladov. Vzhľadom na suché a teplé poveternostné podmienky na jar, ktoré ovplyvnili kvalitu a dostupnosť trávy a iných zložiek krmiva, by vývoj výnosu mlieka v EÚ mohol byť nižší, než sa očakávalo skôr v roku 2022 (0,4 %), čo je ovplyvnené aj znížením spotreby krmiva v dôsledku vysokých nákladov na krmivo. V kombinácii s menšími stádami dojnic (–1 %) sa preto očakáva, že dodávky mlieka v EÚ v roku 2022 poklesnú o 0,6 %. Vzhľadom na nižšiu kvalitu trávy a nižšiu spotrebu krmiva v dôsledku jeho dostupnosti a nákladov sa pravdepodobne zníži aj obsah mliečného tuku a bielkovín, čím sa ešte viac zníži dostupnosť mliečnej sušiny na spracovanie. Výroba syra a smotany v EÚ by mohla naďalej rásť a znižovať dostupnosť mliečného tuku na výrobu masla a sušeného plnotučného mlieka. Očakáva sa nárast vývozu syra a domáca spotreba mliečnych výrobkov by mohla v roku 2022 mierne vzrásť (0,3 %) za predpokladu trvalého maloobchodného predaja a oživenia stravovacích služieb, ako aj obmedzeného prenosu vysokých výrobných cien v celom reťazci smerom k spotrebiteľom.

12. Pokiaľ ide o **mäso**, očakáva sa, že produkcia hovädzieho mäsa v EÚ sa v roku 2022 zníži o 0,5 %, a to najmä v dôsledku štrukturálnej úpravy v odvetví hovädzieho mäsa a mliekárenskom odvetví, a to aj napriek vysokým cenám. Mal by sa zvýšiť vývoz z EÚ najmä na existujúce trhy s vysokou hodnotou, je však obmedzený rekordne vysokými domácimi cenami. Dovoz do EÚ je v dôsledku brazílskych dodávok na vzostupe. Rastúce obavy o životné prostredie, znížené vyhliadky na vývoz, pretrvávajúce vysoké vstupné náklady a africký mor ošípaných budú mať za následok neutralizáciu stimulu vysokých cien bravčového mäsa a zníženie výroby. EÚ zásobovala Čínu počas dvoch rokov akútnej krízy v súvislosti s africkým morom ošípaných, avšak v súčasnosti sa prvou vývoznou destináciou EÚ opäť stáva Spojené kráľovstvo. Produkcia hydiny v EÚ sa má v roku 2022 stabilizovať. Cena brojlerov v EÚ je dostatočne vysoká na to, aby kompenzovala vysoké vstupné náklady, a okrem iných faktorov sa naďalej šíri vysoko patogénna vtáčia chrípka. Obchod so Spojeným kráľovstvom sa obnovuje na úroveň pred brexitom, ale EÚ stráca podiel na niektorých vývozných trhoch. Očakáva sa, že dovoz sa čiastočne zotaví na úroveň rokov 2016 – 2019, hoci obchodné toky s Ukrajinou prinášajú určitú stúpajúcu neistotu. Napriek historicky nízkemu počtu stád oviec a kôz v EÚ sa očakáva, že počty poslané na porážku sa v roku 2022 stabilizujú. Obchod by sa mal obnoviť, ale stále na relatívne nízkej úrovni, čo povedie k trvalo vysokým cenám na domácom trhu.

Záver

13. Invázia Ruska na Ukrajinu výrazne narušila svetové poľnohospodárske trhy a poľnohospodárske trhy EÚ a vytvorila celosvetovú potravinovú neistotu v období obnovy po pandémie COVID-19, ktoré už bolo poznačené inflačnými tlakmi na energiu, suroviny, hnojivá a nákladnú dopravu. Svetové poľnohospodárske ceny sa od začiatku invázie zvýšili o 30 %, hoci v posledných týždňoch došlo k určitému zmierneniu. Poveternostné podmienky v EÚ, najmä predĺžené obdobie sucha, ktoré postihuje viacero regiónov, vytvárajú ďalšie výzvy pre novú úrodu, ktorá by mala byť nižšia, ako sa pôvodne predpokladalo.

14. Hoci je EÚ vo veľkej miere sebestačná, pokiaľ ide o potraviny, a to s masívnym poľnohospodársko-potravinárskym obchodným prebytkom, a jednotný trh EÚ môže opäť preukázať svoju schopnosť absorbovať otrasy, narastajú obavy týkajúce sa cenovej dostupnosti v dôsledku vysokých cien a inflačných tlakov. Objem spotreby potravín sa môže zdať nezmenený, ale očakáva sa zníženie hodnoty spotreby, keďže niektorí spotrebitelia a spracovatelia potravín môžu prejsť od výrobkov s vyššou hodnotou k lacnejším.
-